

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології



«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

«31»

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціокультурний аналіз в соціології

для здобувачів освітньо-наукового ступеню доктор філософії

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 «Соціологія»
рівень вищої освіти	третій
освітньо-наукова програма	«Соціологія»
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	очна, заочна
Навчальний рік	2023/2024
Рік навчання	2 рік
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачка: Людмила МАЛЕС

Пролонговано: на 2024/2025 н.р. Тетяна Червінська «31» 08 2024 р.

(підпис, ПІБ, дата)

на 2025/2026 н.р. Тетяна Червінська «25» 08 2025 р.

(підпис, ПІБ, дата)

КНІВ – 2023

Розробниця: Людмила МАЛЕС д.соц.н., професорка, професорка кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

Володимир СУДАКОВ

Протокол № 19 від «28» серпня 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії

Тетяна Червінська

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – поглибити знання здобувачок та здобувачів щодо теоретичних засад і дослідницьких методів вивчення соціокультурних процесів розвитку сучасного суспільства, а також про соціокультурний підхід в соціальних науках, продемонструвати можливості його застосування в дослідженнях проблем і перспектив розвитку українського суспільства, що сприятиме досягненню успішного соціального життя індивідів, ефективній соціалізації, громадянського визрівання молодих людей, побудові ними успішного соціального середовища для власного (у тому числі – професійного) життя.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- *знати* основи соціології, культурології, історії, базові соціологічні теорії, які пояснюють соціальні взаємодії, відносини і процеси.

- *вміти* застосовувати критичний аналіз, розрізняти наукове і буденне знання, вміти формувати наукові гіпотези та визначати логіку їх перевірки, вміти працювати в групі, бути відкритим у спілкуванні, вести наукову дискусію.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна забезпечує особистісний, соціальний і професійний розвиток здобувачок та здобувачів, формування компетенцій щодо розуміння інверсійного характеру соціокультурних процесів, генезі соціологічних ідей щодо соціокультурного розвитку суспільства. Дисципліна спрямована на ознайомлення із особливостями застосування принципів, основних категорій та понять соціокультурного аналізу як одного із провідних підходів у сучасній гуманітаристиці, в дослідженнях сучасного українського суспільства та визначеннях перспектив суспільного розвитку, у тому числі – євроінтеграції та впровадження в країні демократичних моделей і поваги до людської гідності. Особлива увага надається ролі репрезентативної культури, відтворенні смислів при вивченні соціальних проблем та визначення соціокультурних дисбалансів суспільства, які створюють ризики дезінтеграції, поглиблення розшарування, втрати для суспільного розвитку через маргіналізацію певних груп. Наскрізно для дисципліни стає також постколоніальний аналіз як частина соціокультурного підходу. Окрім опанування засад соціокультурного аналізу як особливої методології соціологічного теоретизування, вивчення матеріалів даного курсу сприятиме формуванню наукового світогляду, значно підвищить загальноосвітній та культурний рівень, а відповідно, і рівень фахової підготовки здобувачок та здобувачів.

4. Завдання дисципліни спрямовані на формування компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФК3. Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері соціології, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізація програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні теоретико-методологічні підходи до аналізу соціокультурних процесів у суспільстві	Лекція, самостійна робота	Аналіз та реферування першоджерел	10
1.2	Знати специфіку та евристику соціокультурного аналізу	Лекція, самостійна робота	Колоквіум	10
2.1	Застосовувати теоретичні знання в аналізі соціокультурних процесів у суспільстві	Лекція, практичні, самостійна робота	Практичні завдання	15
2.2	Вміти працювати з документами, даними і соціальною інформацією, даними соціологічних досліджень для здійснення аналізу соціокультурних процесів у	Лекція, практичні, самостійна робота	Практичні завдання	15

суспільстві		Самостійна робота, презентація	Презентація, обговорення-рецензування дослідницьких проектів	20
3.1	Презентувати дослідницький проект			
4.1	Здійснити комплексний соціологічний аналіз соціокультурних процесів з певної сфери суспільного життя	Самостійна робота	Підготовка проекту (case-study)	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)						
РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері соціології та/або здійснення інновацій.	+		+			
РН3. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми соціології з врахуванням етичних, соціальних, економічних та правових аспектів.				+		+
РН6. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми.		+			+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання:

- семестрове оцінювання:

1. Анотована бібліографія РН1.1 (20/12 балів).
2. виконання практичних робіт: РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН4.1 (20/12 балів)
3. виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3.1, РН4.1 (20/12 балів).

- **підсумкове оцінювання у формі іспиту.** Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів

- умови допуску до підсумкового іспиту:

Тим, хто під час семестру набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* для допуску до іспиту обов'язково подати анотовану бібліографію, виконані практичні роботи та дослідницьке завдання.

7.2 Організація оцінювання:

1. Анотована бібліографія – 1-2 теми
2. Практичні роботи з тем 3-7
3. Презентація проекту – 8-9 теми

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекцій	практичні	Самостійна робота
1. Соціокультурні процеси в сучасному суспільстві				
1.	Інверсійні особливості культурних процесів	4	-	10
2.	Соціокультурний розвиток сучасного українського суспільства	4	-	10
2. Соціокультурний аналіз соціальних феноменів в сфері культурного життя				
3.	Проблемне поле соціокультурного аналізу. Вивчення повсякденності як проблематика соціологічної теорії XX ст. та її соціокультурна інтерпретація	2	-	10
4.	Соціологічне вивчення культури соціальних спільнот. Конститування академічної та корпоративної культури	2	-	10
5.	Творення популярних образів масової культури	2	-	10
6.	Особливості формування української ідентичності: дискусії та тлумачення.	2	-	10
7.	Соціологічне вивчення сучасної політичної культури України	-	2	12
8.	Візуальна репрезентація культури: зразки і методологія вивчення	2	-	12
9.	Полікультурність та глобалізаційні виклики соціальним ідентичностям	-	2	12
ВСЬОГО		18	4	96

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 18 год.

Практичні заняття - 4 год.

Консультації – 2 год

Самостійна робота – 96 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Малес Л. В. Вивчаючи тексти культури: соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія соціології. – К. : К.І.С., 2011.
2. Мінливості культури: соціологічні проєкції [наук. моногр.] / За ред. Н.Костенко. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. – 440 с
3. Сорока Ю. Свої, чужі, різні: соціокультурна перспектива сприйняття іншого. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012.
4. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура. – К.: Акта, 2005.
5. Участь у культурі: люди, спільноти, стани / (Н.Костенко, А.Ручка, Л.Скокова та ін.); за ред. Н.Костенко. – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – 320с.
6. Meaning and Method: The Cultural Approach to Sociology / eds. I. Reed, J. Alexander. – Boulder, CO : Paradigm Publishers, 2009. – 290 p.
7. The Politics of Memory in Poland and Ukraine From Reconciliation to De-Conciliation. 1st Edition Edited By Tomasz Stryjek, Joanna Konieczna-Salamatin. Routledge, 2022. - 282 p.

Додаткова:

8. Крепон М. Європейські іншості / Марк Крепон; пер. з фр., післямова та прим. О. Йосипенко. – К.: Укр. Центр духов. культури, 2011

9. Gender, Politics, and Society in Ukraine. Ed. by O.Hankivsky, A.Salnykova. – Toronto Buffalo London, University of Toronto Press, 2012.
10. Mapping difference. The many faces of women in contemporary Ukraine. Ed. by M.Rubchak. – NY Oxford, 2019.